

W poradniku można znaleźć :

- pomysły na działania wychowawcze (dla wychowawców i wychowawczyń),
- rozwiązania pomagające zapobiegać trudnym wychowawczo sytuacjom, które mogą się pojawiać między uczniami w czasie lekcji,
- sposoby radzenia sobie z zaburzeniami dyscypliny w czasie lekcji przedmiotowych.

Z jakimi wyzwaniami się mierzymy?

Obecna sytuacja związana z wojną w Ukrainie spowodowała, że obecność w szkołach dzieci niemówiących po polsku staje się jednym z głównych wyzwań stojących przed oświatą. W pierwszych dniach po przyjeździe do Polski priorytetem jest zapewnienie nowym uczniom **bezpieczeństwa, życzliwości i troski**. Dzieci uchodźcze często doświadczają przeżyć bardzo trudnych, które mogą uniemożliwić uczenie się. Wtedy szkoła pełni funkcje inne niż tylko edukacyjne - jest przystanią, w której uczniowie mogą poczuć **akceptację i odnaleźć się w nowej wspólnocie rówieśników**. Z czasem jednak trzeba będzie powrócić do realizacji także celów związanych z kształceniem, adekwatnych do możliwości i potrzeb uczniów i uczennic. Więcej na ten temat można znaleźć w poradnikach dotyczących nauczania języka polskiego, matematyki, biologii z przyrodą oraz historii i wiedzy o społeczeństwie.

Co warto wiedzieć o systemie szkolnym w Ukrainie?

- Ukraiński system szkolny dzieli się na 3 zasadnicze etapy:
  - dzieci rozpoczynają naukę szkolną w wieku 7 lub 6 lat; nauczanie zintegrowane obejmujące klasy I-IV jest poprzedzone rocznym przygotowaniem w zerówce. To istotna informacja, ponieważ pokazuje, że program polskiej czwartej klasy różni się znacząco od programu ukraińskiego (wielu różnych nauczycieli różnych przedmiotów w Polsce oraz nauczanie zintegrowane z jednym nauczycielem w Ukrainie). Rekomenduje się, aby dzieci ukraińskie przybywające do Polski w czasie trwania klasy IV, kontynuowały naukę w polskiej klasie III;
  - nauka w klasach V-IX kończy się egzaminem wewnętrznym, tzw. "małą maturą";

- etap klas X-XII zakończony jest maturą centralną (organizowaną przez ZNO);
- w ukraińskiej szkole tradycyjny zakres stopni to 1 - 12. W związku z wprowadzaną reformą szkoły mogą ustalić swój własny system oceniania, proponowane i cenione jest ocenianie kształtujące.

Przygotowanie - działania dyrektora szkoły i rady pedagogicznej

Szkoła powinna mieć **jasne i spójne zasady**, obejmujące wszystkich uczniów, także tych, którzy nie mówią w języku polskim. Dotyczy to wielu elementów organizacji szkoły, także statutu, w którym określa się zasady przyjęcia do szkoły i warunki przeprowadzenia na przykład **diagnozy poziomu kompetencji przedmiotowych czy językowych**.

Diagnozy te są niezwykle ważne, aby móc jak najlepiej wspierać uczniów w rozwoju, odkryć ich mocne strony i zainteresowania. Ograniczona znajomość języka polskiego może utrudniać trafne zdiagnozowanie poziomu umiejętności podczas lekcji. Jeśli nie ma w gronie pedagogicznym, wśród uczniów lub rodziców osoby, która może wesprzeć nas w rozmowie jako tłumacz/ka, warto korzystać na przykład z głosowego Translatora Google. Dzięki niemu w miarę wcześnie możemy:

- porozmawiać z uczniem/uczennicą a także rodzicami dziecka o jego zainteresowaniach, mocnych stronach,
- zapytać o to, jak lubi się uczyć, co sprawia mu przyjemność w szkole - może to być przydatne nie tylko w prowadzeniu zajęć, ale także w znalezieniu kółek zainteresowań, jeśli są takie w szkole lub w okolicznych instytucjach edukacyjnych,
- zapytać o to, jak lubi spędzać czas wolny - może być to przydatne we wspieraniu ucznia/uczennicy w odnalezieniu się w gronie rówieśników w klasie.

Podzielmy się zdobytymi informacjami z innymi nauczycielami, uczącymi w tej klasie i wychowawcą/wychowawczynią, jeśli sami nie pełnimy tej roli w klasie.

W pierwszym kroku dyrektor/ka szkoły powinni zadbać o to, żeby umożliwić uczniom jak najpełniejsze i jak najmniej stresujące korzystanie z lekcji, do czego niezbędny może okazać się sprzęt komputerowy. Tablety czy smartfony z dostępem do internetu pozwolą na używanie z tłumacza (np. Google Translate lub DeepL, a także GoogleLens, który tłumaczy teksty z kamery smartfona). Warto w szkole również zadbać o dostępność papierowych słowników polsko-ukraińskich i ukraińsko-polskich, aby uczniowie ćwiczyli umiejętność

szybkiego wyszukiwania słów, co jest niezbędne w czasie egzaminów zewnętrznych (w czasie których dopuszcza się możliwość korzystania ze słownika). Oprócz podejmowania decyzji związanych z zakupem sprzętu warto zmodyfikować zapisy regulaminu korzystania z niego na lekcjach i na przerwach, pamiętając o tym, że może to być jedyna forma komunikowania się z rówieśnikami dla dziecka obcojęzycznego. Wiele możliwości daje stały i szybki dostęp do internetu. Dyrektor/ka szkoły powinni się upewnić, że nauczyciele mogą z niego korzystać w klasie na swoich lekcjach.

Perspektywa wychowawcza - nie tylko dla wychowawców i wychowawczyń

JAK PLANOWAĆ WSPARCIE?

Zadaniem stojącym przed szkołą jest wspieranie dzieci i młodzieży przyjeżdżających z ogarniętej wojną Ukrainy. Zastanówmy się więc, jak do wypełniania tego zadania możemy się przygotować, jak udzielać pomocy oraz co zrobić, aby mieć siły do wspierania nowych uczniów nie tylko w najbliższych dniach i tygodniach, ale przez dłuższy czas. Może się bowiem okazać, że naszym zadaniem będzie trwała integracja klasy i wypracowanie od nowa reguł działania.

Żeby efektywnie zaplanować wspieranie nowych uczniów i uczennic, należy uświadomić sobie, z jakimi wyzwaniami będziemy się mierzyć. Pierwszym jest na pewno **dynamika zmian i potrzeba wykazania się elastycznością**. Niektórzy z nas mają już doświadczenia z pracy z uczniami obcojęzycznymi, jednak może się okazać, że nie będą one wystarczające. Uczniów z Ukrainy jest teraz więcej, przyjeżdżają nagle, ich potrzeby są bardzo różnorodne. Drugim jest fakt, że przyjeżdżający do nas uczniowie często są obciążeni traumatycznymi przeżyciami, które z całą pewnością będą miały wpływ na ich funkcjonowanie w klasie.

Tocząca się za naszą granicą wojna motywuje nas wszystkich do działania i pomocy. Jesteśmy zmobilizowani, chcemy okazywać życzliwość i troskę. Te pozytywne emocje na pewno pomogą podejmować wysiłek zorganizowania pomocy dla wszystkich uczniów. Jednak warto zadbać o to, żeby ta pomoc była dobrze przemyślana i udzielana w sposób adekwatny do potrzeb - wtedy będzie efektywna. W poniższym poradniku pokazujemy możliwe sposoby zaplanowania wsparcia dla naszych ukraińskich uczniów i uczennic w klasie w podziale na trzy etapy: przygotowanie, pierwsze dni i tygodnie, budowanie trwałych relacji.

ETAP PIERWSZY - PRZYGOTOWANIE

Po pierwsze, zastanówmy się, co możemy zrobić zanim pojawi się nowy uczeń, nowa uczennica. Wykorzystajmy ten czas, żeby zaangażować wszystkich w przygotowania, uczynić współodpowiedzialnymi za **budowanie dobrej atmosfery**. Warto zadbać o to, aby każdy, kto będzie do tego gotowy, dostał zadanie. Dzięki temu każdy będzie miał poczucie sprawstwa, a jednocześnie nikogo nie obciążymy ponad siły.

Przykładowe zadania dla klasy

- Naklejki z imionami - każdy przygotowuje naklejkę z własnym imieniem zapisanym alfabetem ukraińskim lub polskim. Warto do noszenia takich naklejek zachęcić również nauczyciel(k)i.
- Słowniczek ukraińsko-polski z przydatnymi w szkole słowami - wydruk można nie tylko podarować koledze/koleżance, ale też powiesić w klasie i wykorzystywać do przekazywania informacji.
- Miniprzewodnik po ukraińsku z mapą szkoły, rysunkami, instrukcjami, planem lekcji, itd. Kompendium wiedzy pomoże zrozumieć zasady i ułatwi samodzielne poruszanie się po szkole.

Sprawy do ustalenia w klasie

Niezbędna jest **rozmowa o wojnie w Ukrainie** i sytuacji ludzi zmuszonych do opuszczenia ojczyzny. Nie warto unikać poruszania tego tematu w klasie. Pytania i tak się pojawiają, dlatego lepiej, żeby uczniowie otrzymali odpowiedzi od nas - w bezpiecznej i spokojnej atmosferze. Skupmy się na słuchaniu tego, co dzieci już wiedzą, sprawdźmy, jakie przeżywają emocje. Więcej informacji o tym, jak przeprowadzać taką rozmowę, można znaleźć w webinarze pt. Wojna w Ukrainie. Jak rozmawiać o niej z dziećmi i młodzieżą?: <https://www.youtube.com/watch?v=R5JyMmbG1PI&t=96s>. Oczywiście, jeśli taka rozmowa już odbyła się w naszej klasie, nie musimy jej powtarzać, w takiej sytuacji wystarczy sprawdzić, czy uczniowie mają jakieś pytania.

Dobrze się wspólnie zastanowić, jak pierwszego dnia może się czuć nowa osoba w klasie i w czym może potrzebować pomocy oraz ustalić, kto na początku będzie wspierał nowego kolegę lub nową koleżankę. Warto odwołać się do doświadczeń tych uczniów, którzy zmieniali klasę lub szkołę. Taka rozmowa nie tylko ułatwi nam organizację, ale przede

wszystkim pomoże **zobaczyć klasę i szkołę z perspektywy osoby, która nie rozumie języka polskiego** i nie zna zasad panujących w naszej społeczności.

Zanim poznamy nowego kolegę, i zanim pojawią się związane z konkretną osobą emocje, warto ustalić, **w której ławce nowy uczeń będzie pracować** oraz czy i jak będą się zmieniać osoby siedzące obok. Dobrym rozwiązaniem wydaje się wprowadzanie na pewien czas zasady o cotygodniowym losowaniu lub zmienianiu miejsc, najlepiej w całej klasie. W dłuższej perspektywie przyniesie to widoczne korzyści, uczniowie nie tylko będą mogli się lepiej poznać, ale - co jest szczególnie istotne - nikt nie będzie się czuł przytłoczony odpowiedzialnością i obciążony dodatkową pracą.

Warto też zdecydować, **które zasady obowiązujące w klasie będą wymagały modyfikacji** lub które z nich nie będą dotyczyły nowych uczniów. Szczególnie w młodszych klasach ważne jest, aby dzieci od początku rozumiały, że każdy ma indywidualne potrzeby i sprawiedliwość nie polega na traktowaniu wszystkich w taki sam sposób. Dobrym początkiem może być rozmowa o tym, jak postępować w sytuacji, gdy nowi uczniowie potrzebują tłumacza, a w szkole nie można korzystać ze smartfonów i tabletów.

ETAP DRUGI - PIERWSZY DZIEŃ I PIERWSZY TYDZIEŃ

Pierwsze dni w klasie to wielkie wyzwanie dla wszystkich: największe, oczywiście, dla nowej uczennicy lub ucznia, ale też dla klasy i dla nauczyciela. Na jakiś czas odebrane nam zostaje podstawowe narzędzie, do jakiego przywykliśmy jako nauczyciele - język. Okazuje się, że nie wystarczy powiedzieć, co uczniowie powinni zrobić, jak się zachować. Musimy ciągle pamiętać o tym, że mamy w klasie osoby, które nie wykonają naszego polecenia, ponieważ nie rozumieją, jakie są nasze oczekiwania. **Naszym zadaniem będzie praca nad komunikacją i budowaniem relacji, czyli tworzeniem atmosfery, w której możliwe będzie uczenie się.**

Pomysły na pierwszy dzień:

- Jeśli nie zdążyliśmy umówić się z klasą, kto przywita uczennicę/ucznia przy wejściu, poczekajmy sami i **wprowadźmy nową osobę do klasy**. Przygotujmy zdanie na powitanie, może okazać się, że nie znamy ani jednego słowa w tym samym języku.
- Sprawdźmy, **kto zaopiekuje się nową koleżanką/ nowym kolegą w czasie przerw**.
- **Nauczmy się poprawnie wymawiać imię** nowego ucznia.

- Zaprośmy nowego ucznia na **wycieczkę po szkole**, w roli przewodnika sprawdzi się kolega lub koleżanka.
- Dla młodszych dzieci przygotujmy małe **obrazki**, które mogą być wykorzystane **do komunikowania podstawowych potrzeb**: picie, jedzenie, wyjście do toalety, itd.
- Nowa osoba w klasie to świetna okazja do spojrzenia na świat z innej perspektywy. Pierwszego dnia możemy, korzystając z translatora, opowiedzieć sobie o naszych kulturach - o tym, co lubimy jeść, jak spędzamy czas, jak wyglądają nasze kraje, itd. **Skupmy się na tym, co nas łączy** oraz na tym, co jest dla nas atrakcyjne. Uniwersalnym językiem jest też sztuka. Wspólne przygotowanie dekoracji, także ze starszymi nastolatkami, pomoże przełamać lody. To, o co musimy wcześniej zadbać, to materiały plastyczne.
- Jeśli okaże się, że nowy uczeń potrzebuje więcej czasu na zaaklimatyzowanie się w klasie lub nie jest jeszcze gotowy do wypowiedzania się na swój temat nawet przy pomocy translatora, przygotujmy z klasą pytania, które pozwolą nam się lepiej poznać: jak lubisz spędzać wolny czas? jaka jest twoja ulubiona gra? Jaki film lubisz? czy (jaki) sport lubisz? Korzystając z przygotowanych pytań możemy poprowadzić lekcję, w czasie której **każdy uczeń opowie na wybrany przez siebie temat**. Nowy kolega lub nowa koleżanka być może przygotuje wypowiedź na kolejną lekcję.
- Dużym wyzwaniem we współpracy z młodszymi uczniami z Ukrainy może być tylko brak zrozumienia języka polskiego, ale dodatkowo inny alfabet. Pierwszy dzień to świetna okazja, by oswoić kształt liter. **Napiszmy na tablicy alfabet po polsku i nauczmy się, jak wygląda alfabet ukraiński**. Potem spróbujmy zapisać pierwsze wyrazy. Być może sprawdzą się zabawy plastyczne z literami, np. tworzenie obrazów z liter pochodzących z obu alfabetów.

Przykładowe działania na pierwsze wspólne lekcje:

- **Nauczmy się wykorzystywać rozwiązania, których dostarcza nam smartfon**. Wykorzystajmy pisanie głosowe w dokumentach Google (w menu Narzędzia) - gdy uczniowie zaczną już próby z językiem polskim, to narzędzie zapewni im możliwość zamiany mowy na tekst. Dzięki tej funkcji uczniowie mogą także podyktować tekst w swoim ojczystym języku, a następnie przetłumaczyć go za pomocą Tłumacza Google. Tłumacz Google umożliwia również zbliżenie aparatu (w smartfonie/iPadzie itp.) do dokumentu i natychmiastowe wyświetlenie go w innym języku.

- Zanim wejdziemy do klasy, zastanówmy się, **jaki cel lekcji uczeń/uczennica jest w stanie zrealizować**. Nie da rady zrobić tego, co reszta klasy! Przygotujmy dodatkowe materiały, np. obrazki/zdjęcia do podpisania, z tłumacza googlea informację, o czym będzie lekcja, listę kilku słów, których ma się nauczyć.
- Jeśli niemożliwe jest przygotowanie specjalnego zadania, w czasie, gdy np. uczniowie odpowiadają w zeszytach na pytanie, wyznaczamy uczennicy/uczniowi zadania wymagające rysowania, ruchu. **Pamiętajmy o tym, że nasz nowy uczeń kilka godzin siedzi w klasie i niczego nie rozumie**. Naturalne jest, że się będzie nudzić.
- W czasie lekcji **stosujemy te metody i techniki, które wspierają uczenie się języka**: często rysujemy, zapisujemy słowa kluczowe, wyświetlamy ilustracje i obrazki, gdy oglądamy wideo - włączmy napisy.
- **Zaplanujmy gry i zabawy ruchowe**, także na lekcje z nastolatkami. Aktywność fizyczna pomoże przełamać pierwsze lody i zredukuje napięcie.

ETAP 3 - ZOSTAJEMY RAZEM NA DŁUŻEJ, CZYLI JAK UTRZYMAĆ DOBRE RELACJE Z KLASĄ

Wszyscy w szkole - nauczyciele, rodzice i uczniowie - skupiamy się teraz na sytuacji w Ukrainie, jest więc oczywiste, że nowi uczniowie znajdują się w centrum naszej uwagi. Wykorzystujemy energię i zapał, aby pomagać, robić rzeczy trudne, ale ważne. To bardzo istotna lekcja dla naszych uczniów. Planując działania w klasie, musimy jednak pamiętać, że **wkrótce przyzwyczaimy się do nowej sytuacji, a nasza praca będzie stopniowo wracać do dawnego rytmu**. Także nasi nowi uczniowie okażą się jednak "zwyczajnymi dziećmi" - jedni będą uczyli się szybciej, inni wolniej, niektórzy będą chętni do pracy i pomocy, być może będą też tacy, którzy mają trudności z respektowaniem norm czy zwyczajów. Prawdopodobnie pojawią się konflikty rówieśnicze. Jak się przygotować, by umieć zareagować z wyczuciem, ale jednocześnie skutecznie? Jak zarządzać klasą, by tworzyć atmosferę, w której wszyscy mogą się uczyć?

Ważne aspekty pracy wychowawczej

- Wielu trudnym sytuacjom w czasie lekcji możemy zapobiec, stosując **małe interwencje**, czyli działając w chwili, gdy pojawia się niepożądane zachowanie,

w sposób jak najmniej widoczny dla całej klasy. Na przykład, gdy chcemy przywołać uwagę rozmawiającego ucznia, podchodzimy do jego ławki. Gdy uczennica nie wykonuje zadania, patrzymy na nią, na jej zeszyt, kładziemy rękę na ławce; starajmy się nie dotykać dłoni czy ramienia.

- Nasi nowi uczniowie, tak samo jak pozostali, czasem rozmawiają za głośno, nie reagują na polecenia, wykonują inne niż zaplanowane czynności. Może nawet okazać się, że to właśnie oni częściej są zagubieni i potrzebują wskazówki, czym powinni się zajmować. **Ważne, by szybko zareagować i przywrócić dobry klimat, ale zrobić to w taki sposób, by nie zwracać na nich niepotrzebnie uwagi.** Gdy więc konieczna jest nasza interwencja, unikajmy głośnego wypowiedzienia imienia ucznia, przywoływania jego uwagi na forum klasy. Nie podkreślamy momentów, w których nie wykonuje zadania. Wielokrotnie powtarzane komunikaty typu: *Pawło, pisz! Olena, patrz na tablicę! Fedir, skup się!* są odbierane przez klasę jako krytyka (uczeń/uczennica nie pisze, nie patrzy, nie skupia się, nauczyciel(ka) zwraca mu/jej uwagę) co może doprowadzić do utrwalenia stereotypu, że obcokrajowiec nie może być dobrym uczniem i dobrym kolegą.
- **Skupmy się na tych chwilach, w których uczeń dobrze pracuje.** Podejźmy i po cichu pochwalmy. Doceńmy nie tylko efekty, ale przede wszystkim pracę, zaangażowanie, konkretne zachowania. Ważne, by nie robić tego zbyt często na forum, by zachować równowagę w publicznym chwaleniu wszystkich uczniów w klasie.
- Pamiętajmy o zauważaniu i docenianiu pożądanых przez nas zachowań, **starajmy się chwalić wszystkich uczniów** na przykład za pomaganie, czekanie na swoją kolej, dzielenie się, współpracę.
- **Zauważajmy obecność ucznia na lekcji.** Gdy wszyscy po kolei coś czytają/robią/mówią, znajdziemy formułę, w której nowy uczeń się wypowie, np. kiwnie głową, uniesie kciuk, zapisze na kartce wynik, który ktoś odczyta.
- Umówmy się z uczniem na **znak/gest/słowo**, które może pokazać/powiedzieć, jeśli zostanie zapytany, a z ważnych dla siebie powodów nie chce publicznie odpowiedzieć. Warto taką umowę uwzględnić w klasowych zasadach.
- Wybierajmy aktywności, które chcemy monitorować. **Nie sprawdzajmy drobiazgowo wszystkiego.** Dzięki temu nasz nowy uczeń będzie miał poczucie, że go wspieramy, a nie kontrolujemy.

- Wraz z upływem tygodni może pojawić się w naszej klasie jeszcze jedno wyzwanie. Emocje opadną, będzie się wydawać, że jesteśmy już nową, zgraną klasą, a jednak wśród niektórych uczniów **może się pojawić poczucie niesprawiedliwości wynikające z porównywania się dzieci między sobą**. Jak doskonale wiemy, uczniowie szybko zauważają nawet najmniejsze szczegóły i zaczynają pytać, dlaczego kolega może korzystać z telefonu na lekcji, a oni nie, dlaczego jemu pani pomaga na sprawdzianie, a im nie, dlaczego koleżanka dostała lepszą ocenę, a umiała mniej niż my. Nie możemy zlekceważyć tych pytań i unikać na nie odpowiedzi, mówiąc: “to nie Twoja sprawa”, “a co Ci to przeszkadza?”, “zajmij się sobą”. To bardzo ważny moment w naszej klasie, wykorzystajmy go do rozmowy, w czasie której wytłumaczymy naszym uczniom, **na czym polega zindywidualizowane nauczanie** i czym jest sprawiedliwość społeczna. Wyjaśnijmy, że, opierając się na poczuciu solidarności, próbujemy pomagać każdemu według jego potrzeb. Taka rozmowa z uczniami jest na pewno dużym wyzwaniem, ponieważ mogą oni opowiadać także o swoich, często niezaspokojonych, potrzebach. Spójrzmy na tę trudną sytuację jak na wyjątkową okazję wychowawczą, rozmowy o potrzebach, możliwościach ich realizacji bądź napotykanym trudnościach pomogą naszym uczniom dojrzewać i przygotowywać się do kolejnych wyzwań w przyszłości. Przygotujmy się na te pytania już dziś, zastanówmy się, co chcemy powiedzieć, np. “Chcę pomagać każdemu tak, aby mógł się uczyć, nie zawsze mi się to udaje, ale próbuję. Jeśli chcecie porozmawiać, co Wam mogłoby pomóc pracować i uczyć się lepiej, chętnie Was posłucham”.

TO WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Szczególnie ważne w każdym z trzech opisanych etapów wprowadzania ukraińskiego ucznia lub ukraińskiej uczennicy do naszej klasy, są spokój i świadomość, że **proces adaptacji musi trwać**. Starajmy się balansować pomiędzy unikaniem sytuacji stresującej, którą z pewnością jest stanięcie w nowym miejscu, przed obcymi ludźmi, którzy mówią w nieznanym języku, a zauważeniem obecności ucznia, włączaniem go do aktywności całej klasy, wyznaczaniem celów edukacyjnych. Jednocześnie pamiętajmy - **nowi uczniowie muszą mieć zadania do wykonania**. Im dłużej będą siedzieć na lekcjach bez wyznaczonych, dostosowanych do ich możliwości aktywności, tym większe ryzyko wystąpienia trudnych zachowań. To dla nas nauczycieli duże wyzwanie, możemy nie mieć w tej chwili pomysłu, jak

UKRAIŃSCY UCZNIOWIE I UCZENNICE W NASZEJ KLASIE - PORADNIK WYCHOWAWCZY

sobie z tym poradzić, ale nie możemy jednak odpuścić! **Nie bójmy się “straty lekcji” na omawianie pojawiających się trudności**, z perspektywy rozwoju wszystkich naszych uczniów nie ma lekcji ważniejszych. Na pewno będziemy popełniać błędy, ważne, żeby z tych błędów się uczyć i dzielić się płynącym z nich doświadczeniem z innymi nauczycielami i nauczycielkami. Wszyscy stajemy przed wielkim wyzwaniem, ale też szansą, by uczynić szkołę lepszą, bardziej różnorodną, otwartą.

Grażyna Sekulska i Magdalena Jurewicz

Dziękujemy zespołowi nauczycieli ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Piastowie, z którymi mamy przyjemność pracować i wspólnie się uczyć! Wiele z tych pomysłów to efekt naszej prawie dwuletniej współpracy.